

ОСТАННІЙ БІЙ

(маловідома подія боротьби України з більшовицькою навалою на початку ХХ століття)

Пам'яті Літківським крутівцям (моїм землякам)

Крути — бій скінчився —
Бо настала ніч...
Сотник Гончаренко
Свій скликає кіш.
Що могли — зробили:
Розібрали путь.
Ворога спинили —
Зараз в Київ, в путь.
Та чота крутівців
Збилася з путі —
Вирішила пішки
До своїх іти.
А в містечку Літки
Ворог їх догнав ...
Там загін крутівців
За свободу став.
Билися шосили —
впали всі в бою,
Впали за свободу
Краю і свою.
Зараз на тім місці
Знов курган постав
Про загрозу з Сходу,
Вкотре нагадав.

Пам'ять народна зберегла і донесла до нас, уже вільних українців, історію про героїчний бій українських бійців — учасників оборони станції Крути. Молоді бійці після бою під Крутами відстали від свого броньованого поїзда і вирішили відступати до Києва пішки. На другий день у містечку Літки (40 км від Києва, на Десні) їх наздогнали кінні муравйовці. Стався запеклий бій, який тривав до вечора, доки не кінчились набої. Майже всі українські бійці загинули в бою, а трьох тяжко поранених російські “визволителі” по-звір'ячому стратили “на горло” — просто відрізали голови і не поховали. Згодом селяни поховали героїв та встановили хрест з написом “Тут поховані українські вояки, закатовані більшовиками”. За радянських часів хрест та напис були знищені, а тих, хто його встановив, було закатовано. Курган, де стався бій, також знищено.

Після відновлення незалежності України місцеві селяни та мешканці Літок за спогадами очевидців відновили курган і хрест та створили хату-меморіал, якою опікується місцевий учитель *Василь Степанович Шусть*. Співробітники Академії наук (серед них і нащадки літківців) у 2009 році відвідали місце бою та зустрілися з родичами свідків тих подій.

Цей вірш присвячується пам'яті моїх земляків, які боронили нашу землю від дикої східної навали, а допис — світлій пам'яті активної волонтерки першого Майдану *Наталії Ткач-Литовченко*. ■

*Володимир Литовченко, земляк Літківців,
член-кореспондент НАН України,
10 жовтня 2016 р*

Курган пам'яті героям Крут у с. Літки Броварського району Київської області. Серед учасників відвідин у 2009 р. зліва направо — член осередку “Просвіти”, мешканець с. Літки Шусть В.С., член-кореспондент НАН України Литовченко В.Г. та його дружина Ткач-Литовченко Н.М., редактор Броварського радіомовлення Гоменюк М.А., вчителька школи №10 (м. Бровари) Бородіна А.О. та землячка літківців Павелець А.М.